

Drodzy Rodzice, Uczniowie,

zapewne słyszeliście nieraz w szkole lub w środkach masowego przekazu o dysleksji rozwojowej i zastanawialiście się czym ona tak naprawdę jest, jakie są jej symptomy, przyczyny. W Poradni badamy te trudności odpowiednimi bateriami testów i potwierdzamy lub zaprzeczamy jej występowanie. Dlatego przybliżamy nieco tematykę dysleksji, aby uwrażliwić Państwa na pewne jej symptomy, które powinny zachęcić do wizyty kontrolnej w Poradni.

Termin „**dysleksja**” wywodzi się z języka greckiego i łacińskiego, w których przedrostek **dys** - oznacza brak czegoś, trudność, niemożność nadając znaczenie negatywne, a czasownik **lego** znaczy „czytam”.

Specyficzne trudności w uczeniu się rozpoznaje się tylko w przypadku stwierdzenia prawidłowego rozwoju umysłowego.

Podstawą rozpoznania jest występowanie wybiórczych niepowodzeń w nauce czytania czy też w opanowaniu poprawnej pisowni i poziomu graficznego pisma. Ustala się czy te trudności występują jednocześnie czy w izolacji. Wiedza na temat przyczyn i mechanizmów specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu umożliwi zrozumienie problemów dziecka, które mu towarzyszą w edukacji szkolnej i wywołują zniecierpliwienie otoczenia, np. gdy dziecko dużo czyta, zna zasady ortograficzne, a mimo to popełnia w pisaniu wiele błędów.

Specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu wyróżnia się na podstawie charakterystycznych objawów. Jeżeli wnikliwie i przez wiele lat obserwujemy dziecko, możemy zauważyć, że istnieje wyraźna dynamika zmian symptomów. Najczęściej trudności w czytaniu i pisaniu dostrzegane są dopiero u dzieci w klasach I-III, a powinno się je zauważyć w okresie przedszkolnym i w klasie rocznego przygotowania przedszkolnego, gdy dziecka zaczyna edukację. Najlepiej, gdy symptomy zapowiadające przyszłe trudności w czytaniu i pisaniu zostaną ujawnione przed podjęciem nauki szkolnej. Są to objawy dysharmonii rozwoju psychoruchowego, a więc opóźnienia rozwoju niektórych funkcji poznawczych oraz funkcji ruchowych, które leżą u podstaw nauki czytania i pisania. W takich przypadkach mówimy o „**ryzyku dysleksji**”. Może ono dotyczyć również dzieci pochodzących z nieprawidłowej ciąży i porodu oraz tych, u których w rodzinach występowały podobne zaburzenia. Dlatego też ważne jest baczne obserwowanie rozwoju dziecka i eliminowanie wszelkich opóźnień rozwojowych.

Wiek niemowlęcy i poniemowlęcy

W wieku niemowlęcym i poniemowlęcym dzieci te wykazują opóźnienie w rozwoju mowy i rozwoju ruchowym. Znacznie później niż u rówieśników pojawiają się u nich takie osiągnięcia rozwojowe, jak wypowiedzianie pierwszych słów, zdań prostych i złożonych. Późno zaczynają chodzić, biegać, są mało zręczne manualnie.

Wiek przedszkolny

1. Mała sprawność ruchowa w zakresie całego ciała: dziecka słabo biega, ma trudności z utrzymaniem równowagi, źle funkcjonuje w zabawach ruchowych, z trudem uczy się jeździć na rowerku trzykołowym.

2. Mała sprawność ruchowa rąk: trudności i niechęć do samoobsługi, np.: zapinanie guzików, sznurowania butów, zabaw manipulacyjnych.
3. Słaba koordynacja wzrokowo-ruchowa: dużą trudność sprawia mu budowanie z klocków, rysowanie.
4. Opóźniony rozwój lateralizacji: brak przejawów preferencji jednej ręki.
5. Zaburzenia rozwoju spostrzegania wzrokowego i pamięci wzrokowej: nieporadność w rysowaniu, trudności w składaniu obrazków pociętych na części, puzzli, układanek.
6. Opóźniony rozwój mowy, nieprawidłowa artykulacja wielu głosek, trudności z wypowiedzaniem złożonych wyrazów, budowaniem wypowiedzi, zapamiętywaniem nazw.

Klasa rocznego przygotowania przedszkolnego

1. Obniżona sprawność ruchowa: dziecko słabo biega, skacze, ma trudności z rzucaniem i chwytaniem piłki.
2. Trudności z wykonywaniem precyzyjnych ruchów w zakresie samoobsługi: zawiązywanie sznurowadeł na kokardki, używanie widelca, nożyczek.
3. Opóźnienie rozwoju lateralizacji: mimo prób ustalenia ręki dominującej, nadal dziecko jest oburęczne.
4. Opóźnienie w schemacie własnego ciała i przestrzeni. Nie umie określić kierunku na prawo i na lewo.
5. Trudności z rysowaniem szlaczków.
6. Trudności z wyróżnianiem elementów z całości, a także z syntetyzowaniem ich w całość, np. układanie mozaik według wzoru, trudności z wyodrębnianiem szczegółów różniących dwa obrazki.
7. Trudności z poprawnym używaniem wyrażen przyimkowych wyrażających stosunki przestrzenne : nad – pod, za – przed, wewnątrz – na zewnątrz.
8. Wadliwa wymowa „przekręcanie” trudnych wyrazów.
9. Trudności z zapamiętywaniem: wiersza, piosenki, więcej niż jednego polecenia w tym samym czasie; zapamiętywaniem materiału uszeregowanego w serie i sekwencje, takie jak nazwy dni tygodnia, pór roku, szeregi cyfrowe.
10. Trudności w różnicowaniu głosek podobnych np.; z-s, b-p.

Współwystępowanie wielu wymienionych objawów u jednego dziecka pozwala z większą pewnością przypuszczać, że mamy do czynienia z „ryzykiem dysleksji”.

Wiek szkolny (klasa I-III)

1. Mała sprawność ruchowa całego ciała: dziecko ma kłopoty z nauczeniem się jazdy na dwukołowym rowerze, wrotkach, łyżwach.
2. Obniżona sprawność ruchowa rąk; nieopanowane w pełni czynności samoobsługowe związane z ubieraniem się, myciem, jedzeniem.
3. Utrzymująca się oburęczność.

4. Trudności z odróżnianiem prawej i lewej ręki, strony, określeniem położenia przedmiotów względem siebie.
5. Trudności w koordynacji czynności ręki i oka; brzydko i niechętnie rysuje, pisze, nie mieści się w liniaturze, ręka szybko się męczy.
6. Trudności z zapamiętywaniem (np.: tabliczki mnożenia, wierszy) szczególnie sekwencji np.: nazwy miesięcy, liter w alfabecie.
7. Wadliwa wymowa, przekręcanie złożonych wyrazów.
8. Trudności z opanowaniem poprawnej pisowni związane z opóźnieniem rozwoju spostrzegania wzrokowego i pamięci wzrokowej.
9. Trudności z opanowaniem poprawnej pisowni związane z opóźnieniem rozwoju spostrzegania słuchowego dźwięków mowy, pamięci słuchowej i mowy.
10. Trudności w czytaniu.

Wiek szkolny – powyżej IV klasy

1. Wolne tempo czytania, niechęć do czytania.
2. Nieprawidłowa pisownia, dominacja błędów ortograficznych.
3. Trudności z zapamiętywaniem: wierszy, terminów, przekręcanie nazwisk i nazw.
4. Trudności w przedmiotach szkolnych wymagających dobrej percepcji wzrokowej, przestrzennej i pamięci wzrokowej: na geografii – zła orientacja na mapie, na geometrii-rysunek uproszczony, schematyczny, na chemii – łańcuch reakcji chemicznych.
5. Trudności w przedmiotach szkolnych wymagających dobrej percepcji i pamięci słuchowej: trudności w opanowaniu języków obcych, na biologii – trudności w opanowaniu terminologii, na historii – trudności w zapamiętaniu nazwisk, dat.

Powyższe zestawienie objawów specyficznych trudności dzieci z dysleksją rozwojową ukazują zmiany, jakie zachodzą wraz z wiekiem i kształceniem się dziecka. Uwidocznia się wyraźna dynamika zmian objawów: niektóre z zaburzeń ustępują, np. często od klasy IV nie stwierdza się już trudności w czytaniu, a w pisaniu utrzymują się błędy ortograficzne. Pojawiają się natomiast nowe objawy i ich skutki, np. trudności w nauce języków obcych. Jeżeli wiele trudności występuje jednocześnie, świadczy to o zakłóceniach rozwoju wielu funkcji i powoduje nasilone trudności szkolne. W związku z tym, iż każde dziecko może mieć nieco inne objawy zaburzeń i inne problemy szkolne wymaga indywidualnych specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Podczas badań psychologiczno-pedagogicznych w Poradni można stwierdzić czy problemy dziecka w uczeniu mają charakter uogólniony, niespecyficzny lub specyficzny o obrazie:

dysleksji – specyficznych trudności w nauce czytania, którym często towarzyszą trudności w pisaniu,

dysortografii - specyficznych trudności w opanowaniu poprawnej pisowni,

dysgrafii - trudności w opanowaniu właściwego poziomu graficznego pisma,

dyskalkulii – zaburzeń dojrzewania zdolności matematycznych

Izabela Helińska – Pedagog

16.04.2020r.